

“SALUT” ADLI YÖNTEM KİTABINDA KÜLTÜR VE KÜLTÜRLERARASILIK*

Füsun ŞAVLI**

ÖZET

İnsanlar bildikleri dil sayesinde bir dünya görüşü elde ederler. Özellikle de yabancı dil öğrenmek demek, o dili konuşan kişilerin dünyaya bakış açıları, yaşam biçimleri, inanışları gibi manevi değerlerini öğrenmek ve anlamak demektir. Bu bağlamda ele alındığında yabancı dil bilmek sadece o dilin yapısını öğrenmek değil, aynı zamanda da o dilin aktardığı kültürel öğeleri öğrenerek o dili konuşan bireylerin ve dolayısıyla toplumun yaşam biçimini, dünyaya bakış açısını, inançlarını ve manevi değerlerini anlamaktır. Bu nedenle dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemez. Özellikle de yabancı dilde iletişim kurabilmek hem dilsel hem de sosyokültürel yetileri gerekli kılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde ders kitaplarının yeri ve önemi tartışılmazdır. Biz de bu çalışmamızda Fransızca'yı 2. yabancı dil olarak yeni öğrenmeye başlayan lise öğrencileri için yazılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından basılmış olan “*Salut*” adlı yöntem kitabında yer alan hedef dile ait kültürel öğelerin aktarımının nasıl gerçekleştirildiğini ve bu öğelerin öğrencilerde kültürel ve kültürlerarası farkındalığı nasıl sağladığını incelemeye çalıştık. Bu çerçevede de öncelikle dil-kültür ilişkisi üzerinde durduktan sonra, kültürel ve kültürlerarası edincin yabancı dil öğretimindeki önemini ele aldık. Ayrıca yabancı dil öğretiminde kaynak kitap olarak Avrupa ülkelerinde kullanılan “*Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*”nde yer alan kültürel ve sosyo-kültürel beceriler üzerinde durduktan sonra, bu becerilerin “*Salut*” adlı yöntem kitabında ne oranda yer aldığını incelemeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Kültür, kültürlerarasılık, iletişimsel yeti.

CULTURE AND INTERCULTURE IN METHOD BOOK “SALUT”

ABSTRACT

People get a world vision by knowing a language. Especially learning a foreign language, makes the people to understand and to learn the moral values such as the world perspectives and the ways of life. Knowing a foreign language is not only to learn the structure of that

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç.Dr. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: fsavli@marmara.edu.tr

language and also at the same time by speaking that language is, let to know all the individuals world's vision, morals and community's way of living. For that reason, language and culture can not be seperated from eachother. Especially communicate in foreign language requires both linguistic and sociocultural skills.

In teaching foreign laguage text books importance are indisputable. We have tried to review on our study here by the ways in which the transferral of cultural factors of the targeted language, which have been mentioned in the method book named "Salut" published by the Ministry of National Education and written for the high school students who have just started to learn French as a second foreign language, has been performed and the ways in which such factors have facilitated the cultural and intercultural awareness on the students. Also we tried to examine the cultural and socio-cultural skills on "Salut" after reviewing European Framework of Reference for Languages which was is the source for teaching foreign language that was used in European countries.

Key Words: Culture, interculture, communicative power.

Giriş

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir iletişim aracı olmanın yanı sıra kültürün de aktarıcısıdır. "Dil kültür ilişkisi sorgulandığında, kültürün en önemli koruyucusu ve aktarıcısının dil olduğu gerçeğiyle karşılaşırız." (Demir & Açık, 2011: 53) Bu bağlamda ele alındığında yabancı dil bilmek sadece o dilin yapısını öğrenmek değil, aynı zamanda da o dilin aktardığı kültürel öğeleri öğrenerek o dili konuşan bireylerin ve dolayısıyla toplumun yaşam biçimini, dünyaya bakış açısını, inançlarını ve manevi değerlerini anlamaktır. Bu nedenle dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemez.

Yabancı dil öğretiminde ders kitaplarının yeri ve önemi tartışılmazdır. Biz de bu çalışmamızda Fransızca'yı 2. yabancı dil olarak yeni öğrenmeye başlayan lise öğrencileri için yazılmış olan "Salut" adlı yöntem kitabında yer alan hedef dile ait kültürel öğelerin aktarımının nasıl gerçekleştirildiğini ve bu öğelerin öğrencilerde kültürel ve kültürlerarası farkındalığı nasıl sağladığını incelemeye çalıştık. Bu çerçevede de öncelikle dil-kültür ilişkisi üzerinde durduktan sonra, kültürel ve kültürlerarası edincin yabancı dil öğretimindeki önemini ele aldık. Ayrıca yabancı dil öğretiminde kaynak kitap olarak Avrupa ülkelerinde kullanılan "Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni"nde yer alan kültürel ve sosyo-kültürel beceriler üzerinde durduktan sonra, bu becerilerin "Salut" adlı yöntem kitabında ne oranda yer aldığını incelemeye çalıştık.

Dil ve Kültür

Dil insanların duygularını, düşüncelerini aktarmalarını sağlayan bir iletişim aracıdır. Kültür ise " insan davranışlarının, bu davranışları etkileyen düşünce biçimlerini, inançlarının, törenlerinin, dilinin ve tüm maddi manevi değerlerinin oluşturduğu bir bütündür. Kısaca, kültür bir toplumun yaşama tarzıdır." (Bölükbaş & Keskin, 2010: 222)

Kültür kelimesi oldukça karışık bir yapıya sahiptir. Bir ülke "ulusal kültürü"nü yanı sıra farklı toplulukların sahip olduğu daha küçük kültürlerden oluşmuştur. Bu bağlamda ele alındığında Porcher'nin belirttiği üzere "bir yabancı için (...) ilk bakışta Fransızlar, diğer bütün toplumlar gibi, kendilerine özgü özellikleri olan bir kültüre sahiptirler; ancak daha somut olarak bu bütünün içerisinde o dili ana dil olarak konuşan kişilerin kullandıkları ve farklılıkları ayırt edebildikleri çok

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

çeşitli kültürler vardır ki, bunu her yabancı dil öğrenen kişinin, eğer etkili bir iletişime geçmek istiyorsa ayırt etmeyi bilmesi gerekir.” (Porcher, 2004: 54)

Kültür kelimesi edebi ve antropolojik gibi farklı açılardan tanımlanmaktadır. “*Ekonomik ve Sosyal Bilimler Sözlüğü*’ne göre “edebi kültür” gelişmiş toplumların seçkin insanlarına ait inanışların ve bilgilerin tümü”dür. (2008: 388) Özellikle bu tanım 18. yüzyıl aydınlanma çağında kullanılmıştır.

“Antropolojik bakış açısına göre ise kültür bilgi, inanış, sanat, yasalar, ahlak, gelenek ve bir toplumun üyesi olan her bireyin sahip olduğu her türlü yetenek veya alışkanlığı içeren karmaşık bir bütündür.” Bu tanım 1871 yılında antropolog Edward Taylor tarafından yapılmıştır. (2008: 388)

Dil bir toplumun tarihini barındıran, o toplumun kültürünü oluşturan ve aktaran sosyal bir gerçekliktir. Aksan’ın da belirttiği üzere “bir toplumun pek çok özellikleri, yaşayışı, gelenekleri, dünya görüşü, yaşam felsefesi, inançları, bilim, teknik ve sanata katkıları o toplumun diline yansır; o toplumun dilinden izlenebilir”. (1990: 13) Örneğin Türk toplumu çocuklarını severken “kuzucuğum” diye severler, oysaki Fransız toplumu “kuzu” kelimesi yerine kendi kültürlerinin bir parçası olan “domuz” kelimesini kullanırlar. Bu durum bu iki kültür arasındaki farklılığın dil tarafından aktarılmasının bir sonucudur çünkü insanlar her ne kadar biyolojik açıdan birbirlerine benzeseler de inanç, manevi değerler ve dünyaya bakış açıları bakımından birbirlerinden farklıdırlar. İşte bu farklılıklar da toplumların kimliğini oluşturur.

İnsanlar bildikleri dil sayesinde bir dünya görüşü elde ederler. Özellikle de yabancı dil öğrenmek demek, o dili konuşan kişilerin dünyaya bakış açıları, yaşam biçimleri, inanışları gibi manevi değerlerini öğrenmek ve anlamak demektir. Her insan edindiği dil sayesinde bir dünya görüşü elde eder. Bu çerçevede ele aldığımızda yabancı dil öğrenmek bireye olayları sadece ana dilinin kazandırdığı bakış açısıyla değil de, daha geniş bir perspektiften bakma ve anlama yeteneği kazandırır. Bu da içinde yaşadığımız dünyada var olan farklılıkları daha hoşgörülü ve daha toleranslı bir biçimde algılamaya anlamına gelir. Diğer bir taraftan ise, dilin kültürün de önemli bir aktarıcısı olduğu düşünülürse, yabancı dil öğrenmek bireye farklı bir kültürü veya kültürleri anlamayı ve kendi öz benliğini ve kültürünü kaybetmeden çok kültürlü bir birey olmayı sağlar. Aslında bizi biz yapan değerlerin “ (...) başında dil, din, sanat dalları, tarih, coğrafya, gelenek-görenekler, yemekler, mimari, ahlaki kurallar, hukuk vb.” kültürel değerler gelmektedir.” (Demir & Açık, 2011: 53) Bu değerler de ancak dil aracılığıyla aktarılabilir. O yüzden de bir yabancı dil bilmek sadece hedef dilin dilsel yapılarını öğrenmek demek değildir. O dilin aktardığı kültürü de öğrenmek demektir. Ancak bu sayede dünyayı algılama ve dolayısıyla da düşünme yeteneğimiz gelişir. Özellikle de “(...) çok dilli olan ve konuştuğu dillerin ait olduğu kültürleri iyi tanıyan bireylerin başarılı bir dünya bireyi olma şansı hemen her yerde daha fazladır.” (Özgüzel, 2013: 151)

Yabancı Dil Öğretiminde Kültür ve Kültürlerarasılık

“Yabancı dil öğretim yöntemlerinde ilk defa kültür kelimesi uygarlık anlamında “geleneksel yöntemle” kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle de “edebi kültür” veya “gelişmiş kültür” olarak adlandırılan bu kültür 1970-1980 yıllarına kadar bir çok yöntemde kullanılmıştır. Bu biçimiyle de özellikle “edebiyat, güzel sanatlar, tarih ...ve ayrıca bilimsel ve teknik bilgiler, dini inanışlar, sosyal olaylar, yerleşim biçimleri, bir ülkenin coğrafyası, vb.”(Windmüller, 2011: 19) öğelerin oluşturduğu bir bütün olarak kabul edilirdi. Geleneksel yöntemi, bu yöntemi oluşturan yöntemsel ilkelere göre değerlendirmek gerekirse, kültür, diğer bir deyişle uygarlık, daha çok edebiyat demekti çünkü o dönemin yabancı dil öğretim anlayışı öğrencilerin yabancı dilde yazılmış edebi eserleri okuması ve kaynak dilden hedef dile veya hedef dilden kaynak dile çevrilmesi demekti. “Bu edebi kültür, başlangıç seviyesinden ileri seviyeye kadar tüm derslerde yer alırdı. Burada hedeflenen amaç dilin pragmatik boyutu değil de dil öğrenen kişilerin kültürleşmeleriydi.”

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

(Thithat, 2003:129) Ancak kültür öğretiminde istenilen sonuç, kişilerin gerçek iletişim durumlarını yansıtmadığı için tam anlamıyla başarılı olmadı.

Görsel-işitsel yöntemde ise, dilin daha çok sözlü boyutu ön plana çıktığı için kültür öğretiminde iletişimde önemli bir rol oynayan sosyo-kültürel ve psikolojik özellikler üzerinde durulmuştur. Ancak tam anlamıyla kültürün etkin bir şekilde kullanılması “iletişim yaklaşım”la birlikte başlamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri de bu yaklaşımda öncelikle öğrenciye “iletişimsel beceriyi” kazandırmanın hedeflenmesiydi. “Bu yaklaşıma göre düzenlenen bir yabancı dil dersi, öğrenciye öğrendiği yabancı dil ile bu dilin ait olduğu toplumun kültürünü öğretmeyi temel amaç edinmektedir.”(Aktaş: 53) 1970li yıllarda “iletişimsel yaklaşım” kültür öğretimine yeni bir bakış açısı getirdi. “Bir yandan *kitabî kültür* veya *edebî kültür* iledavranışçı veya *günlük kültür* arasındaki farklılığı ortaya koymak, diğer taraftan ise günlük kültürü benimseyerek gündelik yaşamda iletişim kurmak amaçlandı.” (Thithat, 2003: 129) Böylelikle de dil kültürden soyutlanmadan öğrencilere hem dil yetileri kazandırılmış olunacak hem de dilin kültürel öğeleri öğretilecekti. “Böylece edebiyatın yanında, kültürel içerikler yaşam biçimleri, toplumsal kurallar, insanların birbirleriyle karşılaşma durumlarında davranış alışkanlıkları, vb özelliklerle antropoloji alanına kadar uzandı...” (Windmüller, 2011: 19)

Son yıllarda yabancı dil öğretimi, içinde yaşadığımız dünyanın ekonomik, siyasi, eğitim gibi her alanda küçülmesi ve ülkeleri ayıran sınırların ortadan kalkması sebebiyle kültürlerarası eğitime çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Uluslararası çevrede düşünüldüğünde hiçbir ülke tek bir kültürden oluşmuş değildir. Bunda yaşanan savaşlar sonucu oluşan göçlerin, ekonomik ve siyasi birçok toplumsal olayın etkisi vardır. Bu bağlamda ele alındığında “*kültürlerarası* kavramı farklı kültürlerin birbirlerini tanımadığı düşüncesinden yola çıkılarak ortaya çıkmış bir kavramdır. Kavram olarak 1970’li yıllarda göçmen çocukların oluşturduğu sınıflarda kullanılmaya başlanmıştır. Kültürlerarası eğitim, çoğunluğun oluşturduğu kültürel gruba azınlık grupların katılımını, yabancıların pozitif imajını güçlendirmeyi ve sınıfta baskın olan gruba çok kültürlü ve çoklu etnik bir toplum içersinde yaşadıkları bilincine ulaşmalarını sağlar.” (Windmüller, 2011: 20) Zaten “*kültürlerarası*” sözcüğünü oluşturan ve “arasında” anlamı taşıyan önek de **Diğerini** görme biçimini ve **Diğerleri** tarafından görülme biçimini ifade eder.” (Abdallah-Preteceille, 1999: 56)

Özellikle ülkelerin tarihine göz atarsak çıkan savaşların arka planda kalan en büyük nedeninin ulusların mihenk taşı oluşturulan kültürlere karşı oluşmuş olan ön yargılardır. Oysa ki yabancı dil öğreniminde dilin yanı sıra kültürel öğeleri de öğrenmek hedef dili konuşan kişilerle empati kurmayı öğrenerek, oluşmuş olan önyargıları da ortadan kaldırmak demektir. “Özellikle son yıllarda Avrupa Birliği Yabancı Dil Politikası çerçevesinde daha çok “*dil derslerinde kültürlerarası boyutların güçlendirilmesi*” ve “*kültürlerarası ülke bilgisi*” üzerinde durulmaktadır”. (Dellal, 2011: 94)

Dellal’a göre “Ülke bilgisi”, genel olarak, bir ülke ve nüfusuna ilişkin bilgilerin tümünün toplamını, toplumsal aktivitelerin hepsini, bir halkın bugünün tarihsel bağlamında düşünce ve davranışlarının tüm biçimlerini kapsamaktadır.” (2011: 94) Bugün bu kavram daha çok “*kültürlerarası ülke bilgisi*” olarak kullanılmaktadır. Bunun en önemli sebebi yabancı dil öğrenen kişilerin kendi dilinin kültürü ile öğretilen hedef dilin kültürü arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlayarak hem kendi kültürüne daha nesnel bir bakış açısı kazandırmak hem de farklı kültürlere sahip olanları anlamalarına yardımcı olarak hoşgörülü düşünmeyi sağlamaktır. Bu bağlamda ele alırsak “bağlam bilgisi anlamında kültürlerarası eğitim, Tezcan’ın deyimiyle her şeyden önce “*kültürel relativizme*” dayanır. “Buna göre (Kültürel Relativizme göre, ...) her kültür, kendi içinde tutarlı ve anlamlı bir bütündür. Bir kültür diğer bir kültürün değer ve normlarıyla yargılanamaz. İleri kültür geri kültür olmadığı gibi, üstün ve aşağı kültür de yoktur. Bütün kültürler eşittir ve eşit olarak değerlendirilmelidir.” (Akt. Dellal, 2011: 93)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

Özellikle Tezcan tarafından yapılan açıklamadan yola çıkarsak, yabancı dil öğretiminde hedeflenen amaçlardan birisi olarak hedef dili öğrenen kişinin “(...) başka dilsel kültüre sahip insanlarla, onların dillerinde etkili ve uygun bir biçimde iletişim kurma becerisi” (Gökmen: 70) diye tanımlanan kültürlerarası iletişimsel edinçe sahip olmasını sağlamaktır. Ancak bu şekilde birey, kendi dünya görüşünün sınırlarını aşip farklılıkları algılayabilir. Zarate göre “dil sınıfına verilecek görev de, kendi kültürünü ve yabancı kültürü keşfetme yoluyla tüm kültürleri oluşturan mekanizmaları anlamaktır.” (Zarate, 1986: 33) Bu edincin gerçekleştirilebilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda “Bennett 1993 tarihinde kendi oluşturduğu Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli- (Developmental Model of Intercultural Sensitivity- DMIS)’te kültürlerarası edincin boyutlarının daha iyi anlaşılması için bir çerçeve oluşturmuştur.” (Akt. Gökmen, 72) Bu oluşturulan modelde etnosantrikoryantasyon ve etnorölatif oryantasyon olarak yabancı dil öğrenen kişinin hedef dilin kültürüne karşı benimseyebileceği iki bağlamdan bahsedilmektedir. Bennett’e göre etnosantrik yaklaşımı benimseyen bir kişi 3 davranış biçimi sergilemektedir. Birincisi kültürel farklılığı reddetme, ikincisi kültürel farklılığa karşı savunma, üçüncüsü ise kültürel farklılığı küçümseme. Bu üç yaklaşımdaki ortak nokta kendi kültürü dışındaki kültürleri küçük görme, küçümseme ve hatta daha ileriye giderek diğer kültürleri yok saymaktır. Ancak, bu yaklaşım yabancı dil öğretiminde günümüzde benimsenen bakış açısına taban tabana ters düşmektedir. Daha önce de belirttiğimiz üzere iyi ve kötü kültür yoktur, her kültürün kendine özgü özellikleri vardır. Diğer etnorölatiforyantasyonda ise bu durumun tam dersi bir yaklaşım benimsenir ve 3 farklı yaklaşımdan oluşmuştur: ilki kültürel farklılığı kabul, diğeri kültürel farklılığa uyma ve sonuncusu ise kültürel farklılıkta tamamlılıktır. Başka bir kültüre sahip olan bireylerin varlığını ve farklılıklarını kabul etmeyle başlayıp daha sonra ise bu kültürel özellikle uygun bir biçimde yaşamasıyla devam edebilecekleri bir süreçtir.

Bennett tarafından oluşturulmuş olan bu “Kültürlerarası Duyarlılık Gelişmeli Modeli” Louis Porcher tarafından benzer bir biçimde ele alınmış ve bir bireyin yabancı dil öğrenirken 3 çeşit merkezîyetçilik biçimiyle karşı karşıya kaldığından bahsetmiştir. Bunlar “etnik merkezîcilik, sosyalmerkezîcilik ve benmerkezîcilik” (Porcher, 2004: 53-54) Özellikle de yabancı dil öğretirken bireyin, hedef dile ait olan kültürü anlayabilmesi ve farklılıkları algılayabilmesi için “...merkezîcilik kavramları”nın ortadan kaldırılması gereklidir çünkü “insan davranışlarının bilinmesi karşılıklı anlayışı geliştirmeye ve önyargıları azaltmayı sağlar”. (Narcy-Combes, 2005: 82)

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Kültür Yetisi

“Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı (...)” amaçlayan bir kılavuz kitaptır. (OBM: 9) Avrupa Konseyi tarafından oluşturulan bu kitabın amacı yabancı dil öğrenenlere, öğretenlere, program ve ders kitabı oluşturucularına yol göstermek ve uluslararası bağlamda, Avrupa’daki çok dilliliği, çok kültürlülüğü geliştirmek ve böylece Avrupa’daki hareketliliği arttırmaktır. Bu doğrultuda da Avrupa Konseyi, dil alanında “Kültürel İşbirliği Konseyi” (CouncilforCulturalCo-operation) ile birlikte birçok çalışma yapmıştır. Bu çalışmalarda belirlenen amaçlar şunlardır:

“1.1. Başka bir ülkede bulunanların günlük işlerinde iletişimi mümkün kılacak ve ülkeye gelen yabancılarla anlaşmayı kolaylaştıracak dil bilgisini sağlamak,

1.2. Başka dil konuşan genç ve yetişkinlerin görüş ve düşünce, duygu paylaşımını ve iletişimini sağlamak,

1.3. Diğer ülkelerdeki bireylerin düşünce yapılarının, kültürel miraslarının yaşam biçimlerinin daha geniş ve ayrıntılı anlaşılmasını sağlamak”. (OBM: 10)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

Bu amaçlar özellikle, Avrupa'nın sahip olduğu dilsel ve kültürel zenginliği koruyarak Avrupa Birliğine üye olan ülkeler arasında birliği ve bütünlüğü sağlamak, ön yargıları ortadan kaldırmak ve her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmaktır. Bu da ancak dil öğrenmek ve karşılıklı iletişime geçmekle mümkün olabilir.

Avrupa Konseyi tarafından oluşturulmuş bu kılavuz kitap geniş bir kitleye hitap ederek dil alanında birçok soruya açıklık getirerek yol göstermektedir. Yabancı dil öğrenen kişilerin edinmesi gereken becerilerden, dil kullanıcıların sahip olması gereken dil düzeylerine kadar birçok konu ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Biz burada bizim çalışmamıza destek olması amacıyla Avrupa Ortak Başvuru Metninde (CECR, 2000: 81) (Cadre Européen Commun de Référence) betimlenmiş olan “genel yetenekler” bölümünü temel olarak aldık. “Genel Yetenekler kısmında da öncelikle, Bildirimsel Bilgi (savoir) ve Beceriler ve Uzmanlık Alan Bilgisi “(aptitudes et savoir-faire) üzerinde durduk.

Bildirimsel Bilgi (savoir) kendi içinde 3 alt başlıktan oluşmuştur: Dünya görüşü (culture générale), Sosyokültürel Bilgi (savoir socioculturel) ve Kültürlerarası Farkındalık (prise de conscience interculturelle).

Beceriler ve Uzmanlık Alan Bilgisi (aptitudes et savoir-faire): Uygulamalı beceriler ve Uzmanlık Alan Bilgisi (aptitudes pratiques et savoir-faire) ve kültürlerarası beceriler ve uzmanlık alan bilgisi’ (aptitudes et savoir-faire interculturels) olmak üzere 2 alt başlıktan oluşmuştur:

Sosyokültürel bilgi ise şöyle örneklendirilebilir: (Ab_diller –için –ortak başvuru metni .97-98)

1. Günlük Yaşam; örneğin,

- Yiyecek-icecekler, yemek zamanları, sofrâ âdabı
- Ulusal bayramlar,
- Çalışma saatleri ve uygulamaları,
- Boş zaman etkinlikleri (hobiler, spor, okuma alışkanlıkları, medya)

2. Yaşam şartları; örneğin,

- Yaşam standartları (bölgesel, sınıfsal ve etnik farklılıklar),
- Barınma olanakları,
- Sosyal yardım düzenlemeleri

3. Kişiler arası ilişkiler (güç ve çıkar ilişkileri dahil) aşağıdaki ilişkiler bağlamında;

- Toplumdaki sınıf yapısı ve sınıflar arası ilişkiler,
- Cinsler arası ilişkiler,
- Aile yapısı ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler,
- Nesiller arası ilişkiler,
- İş ortamındaki ilişkiler,
- Toplum ile polis ve resmî görevliler arasındaki ilişkiler,
- Irk ve toplum ilişkileri,
- Siyasi ve dini gruplar arasındaki ilişkiler

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

4. Değerler, inanışlar ve tutumlar, aşağıdaki etmenlerle ilişkili olarak;

- Sosyal sınıf,
- Meslek grubu (akademik, yönetici, sosyal hizmet, usta ve el emekçisi)
- Sağlık (kazanılmış ve kalıtsal)
- Bölgesel kültür,
- Güvenlik,
- Kurumlar,
- Gelenek ve sosyal değişim,
- Tarih; özellikle ikonlaşmış tarihi kişi ve olaylar,
- Azınlıklar (etnik ve dini),
- Ulusal kimlik,
- İdeolojiler,
- Yabancı üniversiteler, yabancı kişiler,
- Sanat (müzik, görsel sanatlar, edebiyat, drama, popüler müzik),
- Mizah (gülmece)

5. *Beden Dili* (bk. Bölüm 4.4.5). Beden diline hükmeden örf ve âdetlerin bilgisi kullanıcının/öğrenenin sosyokültürel yeteneğinin bir bölümünü oluşturur.

6. *Sosyal (toplumsal) âdetler (gelenekler)*; örneğin, misafir olma ve ağırlamada,

- Dakiklik
- Hediye
- Giyecek
- Yiyecek ve içecekler
- Davranış ve söyleyiş âdetleri
- Kalış (ziyaret) süresi
- Vedalaşma

7. *Törensel davranışlar*

- Dini tören ve âyinler
- Doğum, evlilik, ölüm
- Halka açık gösteri ve törenlerde dinleyici ve seyirci davranışları (tavırları)
- Kutlamalar, festivaller, danslar, disko, vb.”

“Kültürlerarası Farkındalık” ise “Kaynak toplumun dünyası” ile “hedef toplumun dünyası” arasındaki ilişkinin (benzerlik ve ayırıcı farklılıklar) farkında olma ve anlama kültürler arası farkındalığı doğurur. (OBM: 99)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

“Salut” Yöntem Kitabının Tanıtımı

Hedef kitle

“Salut” adlı yöntem kitabı daha çok Anadolu Liselerinde Fransızca’yı 2. yabancı dil olarak yeni öğrenmeye başlayan lise öğrencileri için tasarlanmıştır. Fransızca dersi haftada 45 dakika olmak üzere 2 ders saatini kapsamaktadır. Bu da bir yıl için 72 saat demektir. Bu kitap ise 60 ders saati için oluşturulmuş bir kitaptır. Geriye kalan 12 saatin ise değerlendirme ve alıştırmalarla tamamlanması hedeflenmiştir.

“Salut”, öğrenci ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ve ses kayıtları için oluşturulmuş olan CD’den oluşmuştur.

Kitap Fransız uzman EricCotro ve H. Birsen Armutçuoğlu ve Selahattin Saygı adlı Türk yazarlar tarafından yazılmış ve 2007 tarihinde MEB tarafından basılmıştır.

Amaçlar

“Bu kitabın amacı, Fransızca’yı yeni öğrenmeye başlayan öğrencilere karşılaşılabilecekleri gerçek hayat ortamlarında (Gençlerin uluslararası bir ortamda buluşmasında, Fransa’da bulunduğu Türkiye’ye gelen Fransızca konuşan turistlerle karşılaştığında, telefon veya internetle uzaktan iletişim kurarken vb.) Fransızca’yı çok basit iletişim kurabilmeleri için temel beceriler edinmeyi sağlamaktır.” (Salut 2007: 9)

Bu kitap, Fransızca’yı öğrenen öğrencilerin *Avrupa Ortak Başvuru Metni*’nde yer alan 3 düzeyden ilki olan ve 54 saatlik bir süreci kapsayan A1.1 düzeyine erişmelerine uygun olarak tasarlanmıştır. Özellikle dinlediğini anlama, okuduğunu anlama, sözlü anlatım ve yazılı anlatım olarak adlandırılan 4 temel dil becerisinin öğretilmesi hedeflenmektedir.

Kitabın Yapısal Düzeni

Kitap 5 ünite ve her bir ünite de 4 ders olmak üzere toplam 20 dersten oluşmuştur. Her ünite, iletişimsel amaç doğrultusunda temalardan oluşmuştur. Üniteleri oluşturulan dersler ise alt kategoriler halinde tekrar sınıflanmış ve her biri ayrı bir alt temayla verilmiştir. Örneğin 1. Ünitinin ana teması “Tanışma”dır. Bu ünite 4 derse bölünmüştür. 1. dersin konusu “Selam”, 2.dersin konusu “Fransızca konuşuyor musun?”, 3.dersin konusu “5 dakikanız var mı?” ve 4.dersin konusu ise “bu kim?” olarak bölümlenmiştir. Her ders 4 sayfadan oluşmaktadır ve 45’er dakikalık 3 ders saatinde işlenecek biçimde düzenlenmiştir. Her ünitenin sonunda da öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerini sağlayacak değerlendirme kısmından ve de çeşitli alıştırmalardan oluşmuştur.

Kitap iletişimsel yaklaşım doğrultusunda “iletişimsel amaçlar”, dilsel amaçlar” ve “(savoir-faire) uygulamalı beceriler ve uzmanlık alan bilgisi” olmak üzere 3 başlıktan oluşmuştur. İletişimsel amaçlar adı verilen kısımda öğrencilerin Fransızca’yı uygun iletişim durumlarda kullanmalarına yardımcı olacak, örneğin kendini tanıtmak, yol sormak vb. söz edimlerinin öğretilmesi hedeflenmektedir. Dilsel amaçlar kısmı ise dilsel becerilerin edinilmesine yardımcı olacak şekilde bölümlenmiştir. Buradaki amaç, öğrencilere iletişimsel amaçlar doğrultusunda bilmesi gereken sözcük dağarcığı, dilbilgisi yapıları, fiil çekimi ve telafuzu öğretmektir.

Uygulamalı beceriler bölümünün amacı ise öğrencilere kaynak dil (Türkçe) ve hedef dil (Fransızca) ile ilgili sosyokültürel bilgiler verilerek onların bu bilgileri kullanmalarını sağlayacak becerilerle donatmaktır. Bu çerçevede Salut’de (2007: 13) üç çeşit sosyokültürel ve kültürel içerik görülmektedir:

“Söz eylemlerine bağlı sosyal normlar ve alışkanlıklar:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

-Duruma uyarlanmış dil inceliğinin kullanımını bilmek (“sen” veya nezaket ifadesi olan“siz”i kullanmak)

-Hoşnutluğunu, kızgınlığını dile getirmek.

Fransa’da gündelik yaşamın öğeleri, (örneğin):

-Birkaç Fransız yemeği,

-Okul eğitim sistemi (...)

Geçmişin mirası olan öğeler ve kültür (örneğin):

-Şehirlerin eski mahalleri

(...)”

“Salut”adlı Yöntem kitabının Kültür ve Kültürlerarasılığın Aktarımının Değerlendirilmesi

Fransızca’yı 2.dil olarak öğrenen öğrenciler için, aralarında bir Fransız uzman bulunan bir komisyon tarafından yazılmış olan “Salut adlı yöntem kitabı öğrencileri hedef dilin kültürel boyutuna duyarlı kılmayı amaçlamaktadır. Özellikle kültürlerarası bir yaklaşım içerisinde, öğrencilere Fransız veya Fransızca konuşan ülkelere ait bazı gerçeklerin kavratılması ve kaynak kültür ile hedef kültürün karşılaştırılmasıyla hem hedef kültürü öğrenmelerini sağlamak hem de kendi kültürünü daha iyi anlamalarını sağlamak hedeflenmiştir.

Biz bu çalışmamızda “Salut” de yer alan kültürel öğeleri başvuru metnini referans olarak ele alıp inceleyeceğiz. Özellikle de her üniteye yer alan kültürel içeriği incelemeye çalışacağız. Bu bağlamda da öğretmenlere yardımcı olması amacıyla oluşturulmuş olan *Öğretmen Kılavuz Kitapta* bulunan bilgileri dikkate alacağız. Özellikle “kültür bilgisi” adlı bölümü kültürel bağlamı açıklamak için kullanacağız.

“0” adlı ilk ders öğrencileri hedef dile karşı duyarlı kılmayı amaçlar. Bu çerçevede de hedef dile ait “LesChampsElysées”gibi cadde ve “ Le Louvre” gibi anıt isimleri kültürel öğeler olarak tanıtılır. Ayrıca öğrencilerden, Fransa’nın ve diğer frankofon ülkelerin dünya haritası üzerinde belirtmeleri istenir. Böylelikle ilk dersten itibaren Türkçe ve Fransızca ortak olarak kullanılan kelimelerle ve kitapta yer alan karakterlerin (örneğin Elif, Thomas vb) tanıtılmasıyla öğrencilerde kültürlerarasılık kavramını geliştirmeye çalışır.

Dünya Bilgisi

Bildirimsel bilgiyi oluşturan “dünya bilgisi” “belirli bir dilin öğrencisi için konuşulduğu ülke veya ülkelere ait coğrafi, çevresel, demografik, ekonomik ve politik gerçek bilgi” yi içermektedir. (OBM: 97) Bu çerçevede ele aldığımızda “Salut” adlı yöntem kitabında öğrencilere Fransa ve Fransızcanın konuşulduğu ülkeler hakkında çok fazla bilgi verilmediğini görmekteyiz. Özellikle kitabın Unite 0 adı verilen giriş kısmında dünyada yer alan ve Fransızca konuşulan ülkelerin yer aldığı bir dünya haritası görmekteyiz. Bunun dışında 1. Unite ders 2’de “Uluslararası bir festival için organize edilen ve bu çerçevede farklı ülkelerden (Almanya, İtalya, Fransa, Belçika gibi) gelen liseli öğrencilerin karşılaşmasını konu alan bu bölümde Fransızca konuşulan bir iletişimsel bir ortam oluşturularak kültürlerarası bir durum yaratılmıştır.

Fransa’nın coğrafi, demografik, ekonomik ve politik özelliklerine hemen hemen yok denilecek kadar az değinilmiştir. Örneğin sayfa 91’de bir etkinlikte karşılaştırmalı olarak Fransa ve Türkiye’nin demografik özelliklerine değinilmiştir. Halbuki ülkenin ekonomik ve politik özelliklerinden bahsedilmesi öğrencilerin o ülke hakkında güncel bilgi edinmelerine yardımcı olabileceği görüşündeyiz.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

Sosyokültürel Bilgi

“Sosyokültürel Bilgi” 2000 yılında Avrupa Konseyi tarafından belirlenmiş olan çeşitli bileşenlerden oluşmuştur. Biz de çalışmamızda “Salut”de yer alan sosyokültürel özellikleri bu bileşenlere göre incelemeye ve değerlendirmeye çalışacağız.

“Salut” adlı yöntem kitabında sosyokültürel bilgi gerek üniteleri oluşturulan her dersin giriş bölümünde verilen resimlerde, gerekse iletişim becerilerini öğrencilere aktarmak için oluşturulmuş diyaloglarda oldukça belirgin bir biçimde görülmektedir. Özellikle de Avrupa Konseyi tarafından belirlenmiş olan “günlük yaşam”, “yaşam koşulları”, “kişilerarası ilişkiler”, “değerler, inançlar ve davranışlar”, sosyal gelenekler” gibi özelliklerin oldukça önemli bir bölümü kitapta yer almaktadır. Örneğin, kitabın 1.dersi Fransa’da bulunan bir lisenin resminin bulunduğu bir diyalogla başlar. Kitabın “kültürlerarası beceriler” kısmında belirtilen amaca uygun olarak oluşturulmuş olan diyalogda “sen ve “siz” kalıpları kullanılmaktadır. Böylece öğrencilerin sosyal bir çevrede kişilere hitap etmek için kullanmaları gereken “sen” veya “siz” kalıpları aracılığıyla ilk sosyokültürel özellikler verilmeye başlanır. Ayrıca diyalogda kültürlerarasılığı sağlamak için Türk ve Fransız isimleri olan karakterler yer almaktadır. Diğer önemli bir nokta ise resimde genç bir zencinin yer almasıdır. Böylece Fransız toplumunun kültürel çeşitliliği vurgulanmaktadır. Diğer bir derste ise (ders 3: 24) Fransa’nın bir simgesi olan Fransız kafelerinin yer aldığı bir resim kullanılmıştır. Burada ki kültürel amaç Fransızların günlük yaşantılarında son derece önemli bir yere sahip olan kafelere dikkate çekmektir. Ayrıca resimde arka planda yer alan eski yapıların önemine de vurgu yapılmıştır. Çünkü “Fransızlar “eski taş evleri” araştırılır ve onlara sahip olunca restore edip eski yapı binalarda oturmayı severler” (Kılavuz kitap: 55)

İlk ünitenin 28.ci sayfasında bulunan 4.derste ise Fransız aile yapısı hakkında bilgi vermeye amaçlayan ağabey ve kız kardeş arasında geçen bir diyalog bulunmaktadır. Özellikle iki kardeş arasında gayet arkadaşça kurulmuş olan bu ağabey-kardeş ilişkisiyle Fransız aile yapısı ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler hakkında kültürel özelliklere vurgu yapmak amaçlanmıştır. Ayrıca kültürlerarasılık açısından da arka planda bir genç kızın odasını gösteren resimde bulunan “gitar”, “paten”, “müzik çalar” gibi nesnelere iki farklı kültüre sahip olsalar bile bu yaş grubunda olan öğrenciler arasında ortak noktalar bulunduğunu ifade etmek için kullanılmıştır.

2.Ünite ise Fransız eğitim sistemine vurgu yapılmıştır. Özellikle sayfa 37’de yer alan tabloda Fransa’da eğitim sisteminin Türkiye’dekinden daha farklı özellikler taşıdığı vurgulanmak istenmiştir. Ayrıca dersin başında yer alan diyalogda ise gençler arasında sıklıkla kullanılan “maths”, “géó” gibi kelimelerle kültürel anlamda gençler arasında kullanılan ortak noktalara dikkat çekilmiştir.. Sayfa 39’da verilen etkinlikte ise farklı kültürlere sahip olan öğrencilerle Fransızcaı kullanarak internet ortamında iletişim kurabilecekleri görülmektedir. Özellikle günümüz gençliğinin önemli bir iletişim aracı olan internet seçilerek öğrencileri yabancı bir dil edinmeye karşı duyarlı kılmak amaçlanmıştır.

6. Derste Fransa’da yaşayan ve bir Türk kızı olan Elif’in odası resmedilmiştir. Özellikle Türk ve Fransız kültürüne ait özellikler üzerine (İstanbul, Boğaz Köprüsü, Tarkan, Zazie) vurgu yapılarak iki kültür arasında köprü kurulmak istenmiştir. Ayrıca bu yaş grubunda yer alan gençlerin sosyokültürel açıdan zevklerine ve aile bireyelerine yer verilmiştir. Bir sonraki derste ise sosyal gelenekler içinde önemli bir yere sahip olan doğum gününden ve alınabilecek hediyelerden bahsedilerek kültürel noktalara değinilmiştir.

8.ders sosyokültürel açıdan oldukça önemli olan nezaket kuralları üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda da diyalog içersinde “bonjour”, “excusez-moi”, “je voudrais” gibi kalıplar kullanılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

9.ders kültürel açıdan “şehir hayatının tanıtılmasını” amaçlamaktadır. Ders şehrin küçük bir bölümünü gösteren bir planla başlamaktadır. Planda özellikle bir Türk lokantasının bulunması da oldukça önemli bir sosyokültürel durumu ifade etmektedir. İki Fransız genç arasında geçen diyalogda Paris’te bulunan bazı semt isimleri (Montmartre), sokak isimleri (La rueBlanche, la rueLepic) ve önemli bir simge olan La Tour Eiffel yer almaktadır. Ayrıca ulaşım araçlarından metro ve tren de Fransız günlük yaşamının önemli parçaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

10.ders ise günlük yaşantımızda ve her kültürde önemli bir yere sahip olan “yiyecek alışkanlıkları ve alışveriş” üzerinde durulmuştur. Özellikle resimde kullanılan yiyecekler Türkiye’de bulunan bilindik markalara ait olan yiyeceklerdir. Bu yiyeceklerin bazılarının Fransa’ya özgü olanlar arasından seçilmiş olsaydı Fransız Kültürünün tanıtımı açısından daha olumlu olabilirdi.

11.derste kelime bazında yanlış bir anlamda kullanılan apartman ve ev kelimeleri üzerinde durulmuş ve bu yanlışlık iki kültüre ait olan resimlerle anlatılmaya çalışılmıştır.

12. derste “La citédessciences” adı verilen “Bilim Merkezi” tanıtılmaktadır. Paris yakınlarında Villette parkında bulunan bu Bilim Merkezi çocukların ve gençlerin bilimsel deneyler yapmasına imkan sağlayan bir yerdir. Bu Merkezin tanıtılması sosyokültürel açıdan oldukça önemlidir. Ayrıca sosyokültürel bağlamda oldukça önemli yere sahip “giriş, çıkış, asansör” gibi kelimeler için oluşturulmuş piktogramlar verilmiştir.

13.derste günlük yaşam içerisinde yapılan bazı etkinliklerden bahsedilmiştir. Örneğin televizyon seyretmek, tenis oynamak, arkadaşlarla dışarı çıkmak... Ayrıca güzel bir yazlık beldesi olan Saint Malo şehri tanıtılmıştır. Daha sonraki derste kültürlerarasılık çerçevesinde ise güzel bir tatil beldesi olan Bodrum’un resmi kullanılmış (14.ders: 83) ve öğrencilerden bir Fransız tarafından oluşturulmuş olan bir kartpostalda eksik olan yerlerin tamamlanması istenmiştir. Ayrıca aynı derste öğrencilere önemli bir yapı olan “Dolmabahçe Sarayı”ndan ve Ortaköy’den bahsedilmiştir. Bunun en önemli nedeni ise, hedef dili öğrenen kişilerin kendi kültüründe yer alan turistik yerleri ve yapıları bilmeleri ve bunları tanıtabilmeleridir.

15.ders Avrupa haritasıyla birlikte Avrupa’nın değişik ülkelerindeki hava durumlarından bahsedilmiştir. Aynı zamanda Fransa haritası üzerinde Fransa’daki bazı şehirlerin hava durumları üzerine etkinlik yapılmıştır.

16.ders Türk ve Fransız resmi bayramlarından bahsedilmiştir. Verilen diyalogda ise Fransa ve Türkiye’deki yemek ve sofrası alışkanlıklarından bahsedilmiş ve iki kültür arasındaki farklılıklar üzerinde durulmuştur. Ayrıca Türkiye’de kutlanan 23 Nisan Çocuk Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı gibi resmi bayramlar da belirtilmiştir.

17. ders ise Fransız yaşamının önemli bir özelliği olan sanat ile ilgili kültürel özellikler verilmiştir. Özellikle farklı film türleri tanıtılmış ve Fransız filmlerinden ve ünlü Fransız aktörlerinden (PénélopeCruz, JulietteBinoche gibi)örnekler verilmiştir.

18.ders sosyokültürel açıdan önemli olan bir davetin nazikçe nasıl red edilebileceği anlatılmıştır. Ayrıca bu derste aile üyelerinin tanıtımı yapılmıştır. Bu konu kültürel açıdan aile bireylerine verilen isimlerin kültürler arasında farklı adlandırıldıklarını belirtmektedir.

19. derste bilgisayar ortamında bir messenger sayfasında öğrencilerin birbirleriyle yazışırken kullandıkları kısaltmalar verilmiştir.

Son ders ise, kaynak kültürle ilgili olarak turistik önem taşıyan bazı şehirlerden ve bazı tarihi yerlerden bahsedilerek, öğrencilerin hedef dilde bunları aktarmaları amaçlanmıştır. Özellikle Elif adlı Türk kızının Fransız çifti kendi evine misafir olarak kalmaları için davet etmesi kültürel bir değer taşımaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

Kültürlerarası Bilgi

“Salut” adlı yöntem kitabının geneline baktığımızda özellikle “kültürlerarası bilgi”nin son derece yoğun bir biçimde verildiğini görmekteyiz. Öğrencilerin kaynak dili ile öğrendikleri hedef dilin kültürleri arasında bir köprü kurularak öğrencilerin iki kültür arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları algılaması amaçlanmaktadır çünkü “kendi kültürünü bilen birey, karşılaştığı diğer kültürleri değerlendirirken zorlanmaz”. (Cırık, 2008: 32)

“Kültürlerarası bilgi” kitabın ilk ünitesinden itibaren görülmektedir. Örneğin her dersin başında verilen diyaloglarda hem Türk isimleri kullanılmış hem de Fransız isimleri kullanılmıştır. Kitabın genelinde kişiler arasında geçen diyaloglarda iki kültürün özelliklerine de değinilmiştir. Örneğin Elif’in odasında yer alan resimler İstanbul Boğaz köprüsüyle ilgilidir ayrıca diyalogda Tarkan’dan bahsedilmesi de kültürel anlamda önem taşımaktadır. Bunun dışında Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu olan Atatürk’ün tanıtılması, Saterix ve LuckyLuke’den, Cousteau’dan bahsedilmesi, Fransa’nın Bilim Müzesinin tanıtılmasının (s.68) yanı sıra Türkiye’den de Anıtkabir tanıtılması (s.71) gibi kültürel özellikler aktarılacak öğrencilere hem hedef kültürü öğrenmeleri hem de bir Fransızca kendi kültürünü de tanıtmaya imkanı sağlamaktadır. Ayrıca “kültürlerarasılık bilgi” aktarılacak iki kültür için de önemli olan remi bayramları hakkında bilgi verilmiş ve manevi değerler üzerinde durulmuştur. (ss. 88-90)

Türk kültürü denince akla gelen ilk şey yemeklerdir. Bu bağlamda da önemli Türk yemeklerinden bazılarının Fransızca isimleri verilmiştir. Burada gözden kaçan nokta ise Fransız kültürüne ait yemek örneklerinden yeteri kadar bahsedilmemesidir.

Kitabın hitap ettiği kesimin lise öğrencileri olduğunu göz önüne alırsak iki farklı kültürde de ortak olan özelliklerde oldukça iyi bir şekilde aktarılmıştır: internet kullanımı, doğum günü için hediye seçilmesi gibi...

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde farklı kültürlerin bir arada yaşaması ve iletişim içersinde olmaları dünyada barışın ve karşılıklı anlayışın gelişmesi için bir zorunluluktur. Bu çerçevede de kültürlerarası diyalogu geliştirebilmek için okulun ve eğitimin önemi yadsınamaz. Kuşkusuz ki bu süreçte öğretmenlerin, kullandıkları yöntem kitaplarının ve sınıf içi etkinliklerin önemi de oldukça fazladır. Özellikle yabancı dil öğretiminde amaç, öğrencilere iletişimsel yetiyi kazandırmak ve bunu gerçekleştirirken de sadece dilsel yapıları öğretmek değil dilin toplumsal ve kültürel işlevini de öğretmektir. Ancak böyle bir yaklaşımla ilgili toplumun davranış biçimlerini, olaylar karşısındaki tutumlarını, gelenek ve göreneklerini yani kısacası dünyayı algılama biçimlerini öğretebiliriz. Bu bağlamda da öğretmen yabancı dil programını hazırlarken öğretilen dilin ait olduğu kültürü öğretmeli, buna yönelik etkinliklere yer vermeli ve öğrencilerin de bu davranışları bizzat sınıf içersinde canlandırarak kültürel öğelerin doğal iletişim ortamlarını anlamaya ve kavramaya çalışmalıdır. Unutulmamalıdır ki dil kültürün aktarıcısıdır ve dili kültürden soyutlamayız.

Öğretmenler, genellikle yabancı dil öğretmek için hitap ettikleri gruba göre seçtikleri yöntem kitaplarını ve alıştırma kitabı, cd gibi yardımcı materyalleri kullanırlar. Biz de bu çalışmamızda 2. yabancı dil olarak Fransızca öğretimine yönelik olarak hazırlanmış olan ve sadece Türk çocuklarına hitap eden “Salut” adlı yöntem kitabında kültür ve kültürlerarası öğelerin aktarımını “Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni”nde yer alan kültür ve kültürlerarası yetiler çerçevesinde ele aldık. Yaptığımız inceleme sonucunda da kitabın kültür ve sosyokültürel öğeleri genellikle resim veya diyaloglarla verdiğini ve bunu daha sonradan ise çeşitli etkinliklerle desteklediğini görmekteyiz. Özellikle de Fransız toplumuna ait olan çeşitli sosyal alışkanlıklar ve davranış biçimleri, gündelik yaşam biçimleri (Fransız yemekleri, eğitim sistemi vb.) ve bazı tarihi ve kültürel öğeler karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Özellikle de bu kitabın en önemli özelliği

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

kitabın Türk ve Fransız dil yapılarını ve kültürleri karşılaştırmalı olarak vermesidir. Kitapta oldukça belirgin bir biçimde kaynak kültür ile (Türk kültürü) ile hedef kültür (Fransız kültürü) karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Çünkü bir birey kendi kültürü ile hedef kültür arasındaki ortak noktaları ve farklılıkları ne kadar iyi bilir ve karşılaştırabilirse hem kendi kültürüne yabancılaşmamış olur hem de diğer kültürü de o kadar iyi algılar ve farklılıklara karşı daha duyarlı ve saygılı olur. Bu çerçevede de kitapta sosyokültürel ve kültürlerarası öğeleri aktaran diyaloglar yer almaktadır. Özellikle bu diyaloglar hitap ettiği yaş grubunun ortak noktaları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Örneğin bir doğum günü partisi için hediye seçmek, bir genç kızın odasının tanıtılması, bir konsere gitmek gibi çeşitli iletişimsel ortamlar dikkate alınarak iki farklı kültüre ait olan gençler arasındaki ortak noktalar vurgulanmıştır. Ayrıca iki kültür için önemli olan çeşitli bayramlar, yerler de karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Kitabın Türk öğrencilerin dilsel ve kültürel özelliklerine uygun olarak hazırlanması kültürlerarasılık boyutunda da iki kültürü birbirine yaklaştırma amacını gütmektedir. Diyaloglarda yer alan Türk ve Fransız karakterlerin iletişime geçmeleri de bu amacı desteklemektedir. Ayrıca Fransızca konuşan farklı ülkelerdeki gençlerin birbirleriyle internet ortamında yazışmaları da günümüz iletişimsel ortamları hakkında bilgi vermektedir.

Sonuç olarak oldukça zengin bir kültürel özelliğe sahip olan bu kitapta eleştirilebilecek nokta olarak öğrencilerin genel kültür bilgisinin aktarılmasına yardımcı olacak otantik belgelerin çok fazla yer almamasıdır. Oysaki bu belgeler öğrencilerin güncel bilgilere ulaşmalarına yardımcı olan ve onları öğrendiklere dile ve de kültüre karşı motive olmalarını sağlayan belgelerdir. Ayrıca Fransız kültüründe önemli bir yere sahip olan edebiyat ve sanatın öğrencilerin seviyelerine ve yaşlarına uygun olacak şekilde seçilmiş bu belgeler aracılığıyla aktarılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Kitapta daha çok sosyokültürel ve kültürlerarasılık bilgisi aktarılmıştır. Tabii ki bir yöntem kitabı yabancı dil öğretiminde verilmesi gereken tüm kültürel öğeleri aktarmada yeterli olamaz. Bu durumda da öğretmenin, öğrencilerin iletişimsel çerçevede ihtiyaç duyabileceği dilsel ve kültürel öğeleri ihtiyaç analiziyle belirlemesi ve sınıf içerisinde öğrencilere bu öğeleri doğala yakın bir iletişimsel ortam yaratarak aktarması gereklidir. Böylelikle sınıf içinde genelde üzerinde fazla durulmayan kültürel öğeler daha anlaşılabilir olabilir. Tabii ki burada unutulmaması gereken en önemli nokta ise öğretmenin de farklı kültürel öğelerin bir toplumun zenginliğini oluşturduğunu anlaması, farklılıkları kabul etmesi, saygı göstermesi ve bu öğeleri aktarma yeterliğine sahip olması gereklidir.

KAYNAKÇA

ABDALLAH-PRETCEILLE, M. (1999). *L'éducationinterculturelle*, Paris, PUF.

AKSAN, Doğan (1990). *Her yönüyle dil, Ana çizgileriyle Dilbilim 1*, Türk tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

AKTAŞ, Tahsin, “Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti” in http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CTahsin%20AKTA%C5%9E%5C45-57+.pdf, ss.45-57. (erişim tarihi 23.03.2013)

BÖLÜKBAŞ, Fatma & KESKİN, Pınar (2010). “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi”, in *TurkishStudies, InternationalPeriodical for the languages, literaturandHistory of TurkishorTurkic*, Volume 5/4 Fall 2010, ss.221-235.

CIRIK İlker (2008). “Çok kültürlü eğitim ve yansımaları” in *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 34*, 34, ss. 27-40

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

- Conseil de l'Europe, (2000). *Cadre Européen Commun de Référence pour les langues, Apprendre, Enseigner, Evaluer*, Didier.
- COTRO, E; Armutçuoğlu, B & Saygı, S. (2007). *Salut, Ders Kitabı 1*, MEB, İstanbul.
- COTRO, E; Armutçuoğlu, B & Saygı, S. (2007). *Salut, Öğretmen Kılavuz Kitabı*, MEB, İstanbul.
- DELLAL AKPINAR, Nevide (2011). *Çocuklara yabancı dil eğitimi ve dil edinimi Nedir? Niçin? Nasıl?*, Çanakkale Kitaplığı Akademi yayın no:6, Çanakkale
- DEMİR, Ahmet ve AÇIK Fatma (2011). “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler”, *TÜBAR-XXX-/Güz*, ss. 51-72
in http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/af_ozellikler/af_ozellikler.htm
(erişim tarihi 23.03.2013)
- Dictionnaire de sciences économiques et sociales (2008). publié par Philippe Debel, Marc Montoussé, Rosny, Editions Bréal in <http://books.google.fr/books?id=Vf0Arl7iStUC&printsec=frontcover&hl=fr#v=onepage&q&f=false> (erişim tarihi 23.03.2013).
- GÖKMEN, M. Ertan; “Yabancı dil öğretiminde kültürlerarası iletişimsel edinç”, in <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/752/9600.pdf>, ss.69-78 (erişim tarihi 23.03.2013).
- Milli Eğitim Bakanlığı (2000). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*, in http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf (erişim tarihi 23.03.2013)
- NARCY-COMBES, Marie-Françoise (2005). *Précis de didactique. Devenir professeur de langue*, Editions Ellipses, Paris.
- ÖZGÜZEL, S. (2013). “Batı Avrupa’da Çok Kültürlü Toplum Olgusu ve Kültürlerarası İletişimin Önemi” in *Eğitim ve Toplum, Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, ss. 143-152.
- PHAM ThiThat (2003). “La civilisation française dans la formation d’enseignants de français : Observations et propositions”, Séminaire régional de recherche-action Cantho, du 1er au 5 décembre 2003 «Formation et autoformation des enseignants de français », pp. 127-131 in <http://refef.crifpe.ca/document/canθο/22.%20PHAM%20THI%20THAT.pdf> (erişim tarihi 23.03.2013).
- PORCHER, L. (2004). *L’enseignement des langues étrangères*, Hachette, Paris.
- WINDMÜLLER, Florence (2011). *Français langue étrangère (FLE) L’approche culturelle et interculturelle*, Editions Belin. Paris.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

